

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 31

Maribor, sobota, dne 17. aprila 1937

Leto XII

Prvi znaki odpora proti obstoječim raz- meram v Nemčiji

Poročila iz Nemčije potrjujejo, da se je razpaslo silno nezadovoljstvo, ki je zajelo že široke mase. Ne gre več za navadno zabavljanje (meke-
tanje, kot so označevali nacisti za-
bavljače pri čaši piva), ki mu je po-
vod ta ali oni neprijetni dogodek in
ki kmalu potihne, ampak za nekak-
šen splošen odpor proti vladajočim
razmeram. Zelo značilno pri tem je,
da se kritika obrača tudi proti Hit-
lerju. Nihče ne reče več: »Führer o
vsem tem ničesar ne ve...« Preveč-
krat je že povdaril svojo odgovor-
nost, zato je tudi v masah prodrlo
prepričanje, da je v resnici odgovor-
en. Ta preobrat v razpoloženju na-
roda ima za posledico, da se je de-
nuncijanstvo zelo uneslo in da je re-
žim vedno bolj navezan na plačane
ovaduhe.

Bojazen pred vojno, pravijo ne-
prirojena poročila, ki jih dobiva so-
cialno demokratična stranka Nemči-
je v Pragi, je zadnje čase nekoliko
popustila. Vzrok je v tem, ker so
pričakovane senzacionalne izjave v
govoru führerja, ki ga je imel 30. ja-
nuarja, izostale.

Močno je odjeknila v javnosti
vest o angleškem oboroževanju. Pri-
staši režima pravijo: »Stara angle-
ška igra se ponavlja, komaj je Nem-
čija postala nekoliko močnejša, že
pripravljajo Angleži vojno in snuje-
jo svetovno zvezo proti nam!« Na-
sprotniki režima pa govore: »Sedaj
bodo postali Angleži močni in si ne
bodo pustili več vsega dopasti. Pri
prvi priliki, ki jo bo nudil Hitler, bo-
do padli po nas!« Režim pa nadaljuje
z vojnimi pripravami, zlasti ob av-
strijski in češki meji.

Vesti o sodelovanju nemških vo-
jakov v Španiji se potrjujejo. V naj-
več slučajih gre za vojake letalskih
formacij. Nemčija pa tudi sicer pod-
pira generala Franca. — Iz severne
Nemčije poročajo, da so tamkaj na-
ložili tri parnike krompirja na ra-
čun zimske pomoči, ki so odpeljali v
Sredozemsko morje. Dva parnika se
imenujeta »Marsala« in »Girgenti«.
Svojci v Španiji padlih vojakov, ki se
niso zadovoljili z uradnim obvesti-
lom, da se je »sin ponesrečil pri
orožnih vajah«, so bili policijsko po-
svarjeni. S »špansko pustolovščino«
niti privrženci nacističnega režima
niso zadovoljni.

Zadržanje meščanstva razodeva,
da je ta plast naroda politično ne-
spodobna. Podjetniki pa, imajoč v vi-
du gospodarske težave, izražajo svoj
dvom v stalnost režima. Pričakujejo
pa njegov padec vsled zunanjih do-
godkov.

Splošno nezadovoljstvo se je po-
lastilo tudi pristašev režima, kar je
zelo važno. Kajti to so prvi znaki
razkroja nacističnega organizacijske-
ga aparata, kar je zopet važen pred-
pogoj za zrušenje režima.

Najnižja mezda Din 2

oz. Din 1.50 za pod 18 let stare de-
lavce

je stopila v veljavo 15. t. m. Delavci,
ki bi prejeli manj, morajo dobiti
razliko povrnjeno.

Mezde v Dravski banovini bo
predpisal ban z uredbo, mogoče bodo
višje, kot pa so zgoraj navedene.

Sladkorni baroni bodo diktirali cene

Internacionala — sladkornih baronov

Letna poraba sladkorja na svetu 3.25 milijonov ton ali 325.000 vagonov

V Londonu je pričela 5. aprila
svetovna sladkorna konferenca, či-
je namen je urediti vprašanje višine
svetovne proizvodnje sladkorja in
določiti koliko od te svetovne pro-
izvodnje odpade na posamezne dr-
žave.

Konference se udeležujejo dele-
gati iz 23 držav.

Celotno proizvodnjo sladkorja
(iz sladkornega trsa in repe) na vsem
svetu cenijo na 3.25 milijonov ton.
Od tega naj bi po ključu, ki ga do-
loči konferenca, odpadlo na Evro-
po 615.000 ton.

Mednarodna sladkorna konferen-
ca v Londonu je važna za konzum-
ente vsega sveta. Njen namen je,
omejiti produkcijo sladkorja, izklu-
čiti konkurenco med tovarnarji v po-
sameznih državah na ta način, da se
določi koliko sme znašati proizvod-

nja sladkorne industrije v vsaki dr-
žavi posebej.

Rešitev teh vprašanj pa pomenja
obenem določitev cen sladkorju, ki
jih bodo konzumenti plačevali slad-
kornim baronom (ne glede na držav-
no trošarino itd.). Konferenca bo za-
ključila z dogovorom, ki bo zajamčil
sladkornim baronom čim večji do-
biček. Tak je zmisel kapitalističnih
gospodarskih konferenc. Razlika med
kapitalističnim in socialističnim ure-
jevanjem gospodarskih vprašanj je v
tem, da socializem rešuje gospodar-
ske probleme v interesu konzumen-
ta, ljudstva, kapitalizem pa v inter-
esu posameznika oz. peščice fabri-
kantov (n. pr. sladkornih baronov),
t. j. dobička, ki ga ti potem vtaknejo
v žep.

Zgled, ki ga nudi delavstvu kon-
ferenca v interesu sladkornih baro-
nov, ki znajo svoje interese tudi
vedno prikazati kot splošne državne

interese, je tako poučen, da bi ga
delavstvo moralo samo posnemati.

Kakor industrijalci znajo z med-
narodnimi dogovori izključiti vsako
medsebojno konkurenco, bi morali
znati tudi delavci, povezani v med-
narodni strokovni zvezi, urediti enot-
ne delovne pogoje, plače itd., da bi
kapitalisti ne mogli bogateti na ra-
čun cenenih in grdo izkoriščanih de-
lovni mas.

Toda, ako delavci propagirajo
misel mednarodnega združenja, so
v nevarnosti, da jih kapitalistični
hlapci, ki se jim zde mednarodne
konference sladkornih baronov čisto
v redu in prav, proglase za proti-
narodne in državni nevarne elemente,
čeprav delavska mednarodna zveza
ni naperjena proti ničemer drugemu,
kot proti izkoriščanju in bogatenju
na račun siromakov ter hoče urediti
gospodarska vprašanja tako, da bo
sleherni imel delo in kruh.

V Zedinjenih državah Severne Amerike

zasedba tovarn po delavcih — zakonita

Odločba vrhovnega državnega sodišča za ustavna vprašanja.

Vrhovno sodišče za ustavna vpra-
šanja v Washingtonu je izdalo od-
ločbo, v kateri priznava, da je tkzv.
Wagnerjev zakon, ki ureja vprašanje
pravic delavskih strokovnih organi-
zacij v boju za izboljšanje položaja
delavstva, v soglasju z ameriško
ustavo.

V zmislu sklepa vrhovnega sodi-
šča ima ona strokovna organizacija,
ki ji pripada večina v podjetju orga-
niziranega delavstva, pravico, da na-
stopa kot predstavnica delavstva. V
dosego cilja se lahko posluži vseh
zakonitih sredstev za doseg stavl-
jenih zahtev. Med drugim sme tudi
organizirati tkzv. sedeče stavke v
tovarnah, kar praktično pomeni za-
sedbo tovarn po delavcih za dobo
stavke.

Ta odločba vrhovnega sodišča po-
meni — vsaj teoretično — konec iz-
igravanja delavstva s strani tovarnar-
jev, ki so ustanavljali svoje »obratne
organizacije«, s katerimi so se po-
gajali, med tem ko so pogajanja s
strokovnimi organizacijami odkla-
njali.

S tem v zvezi pa se pričakujejo
tudi spremembe v ameriškem delav-
skem gibanju, ki ga danes predstavl-
jata dva pravca: American Federa-
tion of labour (Amerikanska zveza

dela), čije predsednik je Green in pa
Odbor za industrijsko organizacijo
(CIO), čijega predsednik je vodja ru-
darjev John L. Lewis. Dočim je Ame-
rikanska zveza dela po svojem zna-
čaju cehovska organizacija, ker spre-
jema samo kvalificirane delavce te
ali one poklicne stroke, med tem ko
pušča ostale delavce v nemar, je Od-
bor za industrijsko organizacijo na
delu, da proti volji Amerikanske zve-
ze dela združi vse delavce, zaposlene
v tej ali oni tovarni oz. industrijski
panogi.

Ako se Odboru za industrijsko
organizacijo posreči organizirati ve-
čino v tej ali oni tovarni zaposlenega
delavstva, bo s tem postal edini u-
pravičeni zastopnik delavstva in
Amerikanska zveza dela bo potis-
njena ob stran.

Priznanje Wagnerjevega zakona
s strani sodišča za ustavna vprašanja,
utegne povzročiti tudi velike spre-
membe v ameriškem organiziranem
strokovnem gibanju in omogočiti pre-
hod iz cehovske v pravo razredno
organizacijo po vzorcu evropskega
delavskega gibanja. To bi pomenilo
ne samo poglobitev strokovnega gi-
banja, ampak tudi naraščanje politič-
ne samozvesti, ki vodi prej ali slej
do samoosvojitve delavskega gibanja
izpod vpliva meščanskih strank.

Odmevi španske vojne v angleškem parlamentu

Delavska stranka predlagala nezaupnico vladi

Ko so nacisti proglasili blokado
biskajske obale, zlasti mesta Bilbaja,
je pet angleških trgovskih ladij, na-
tovorjenih z živili in namenjenih v
Bilbajo, zaprosilo angleško vlado za
zaščito pred Francoski. Angleška
vlada pa je prošnjo zavrnila.

To je izzvalo veliko negodovanje
v angleški javnosti. Delavska stranka
je vložila v parlamentu interpelacijo
in predlagala nezaupnico vladi, češ,
da pomeni to dejanje angleške vlade
kapitulacijo pred Francoski in njegovo

priznanje kot vojujoče se stranke, če-
prav gre samo za upornika proti le-
galni vladi.

Zunanji minister Eden je odgovo-
ril, da je vlada odločena ščititi vse
ladje 3 milje od obale, ne more pa,
radi prilik, ki vladajo, garantirati za
trgovske ladje, ki bi se približale
obali na krajšo razdaljo.

Nezaupnico delegacije delavske
stranke je parlament odklonil s 345
proti 130 glasovom.

Nemčija prosi

Belgijo, da ji zamenja za eno milijar-
do izdelkov za surovine

Nemški gospodarski minister dr.
Schacht je prispel v Bruselj, kjer je
razgovarjal s finančniki in predstavi-
niki belgijske vlade radi nabave su-
rovin, ki jih Nemčija nujno potrebu-
je. Ker pa nima denarja, ponuja bla-
go v znesku ene milijarde frankov v
zamenjavo.

Te dni se je dr. Schacht mudil v
Bruslju, da bi pridobil merodajne kro-
ge, da pristanejo na izmenjavo do-
brin. S tem svojim potovanjem je dr.
Schacht odlašal, ker je nemški fašiz-
em upal, da bo med tem fašist De-
grelle po volitvah v Bruslju že zase-
del vladinega konja in se mu ne bo
treba več poniževati pred demokra-
cijo. Toda prišlo je drugače. Od nem-
škega fašizma podpirani reksist De-
grelle je propadel in tako ni preostalo
drugega, kot požreti grenko pilulo.

Vprašanje je seveda, če bo kdo
hotel zamenjati nemške produkte, ki
so izdelani po večini iz nadomestnih
surovin, za pristne surovine in ne
morda za surogate.

Poboji med viso- košolci v Zagrebu

En akademik ubit, trije nevarno ra-
njeni

V Akademskem domu v Zagrebu
je dne 14. t. m. neka skupina dijakov
napadla drugo skupino s palicami in
noži. Na študenta prava Krsto Lju-
bičića so navalili s klicem: »Primi-
te komuniste!« Pri tem so ga tako
zdelali z noži, da je vsled ran umrl.

Nevarno ranjeni so še trije drugi.
Aretirani so štirje akademiki. Nevin
Josip, študent prava je sam priznal,
da je Ljubičiča obdelal z nožem.

Šest udeležencev pokolja je po-
begnilo in jih išče policija s tiralicco.

Čevlje za 14 milijonov dolarjev,
vezene iz samih draguljev, bodo po-
klonili angleški kraljici kanadski to-
varnarji. Še 15. julij na svet.

Ob šesti obletnici španske republike

Več tisoč nacistov zajetih pri Madridu

v univerzitetni četrti

Velik napad, ki ga je podvzela republikanska armada pod poveljstvom generala Miaje na fronti pred Madridom, je imel za cilj očiščenje univerzitetne četrti, ki leži na vzhodnem bregu reke Manzanares, od sovražnika.

Napad je pričel pretekli petek, dne 9. aprila na črti Carabanchel Alto (južnovzhodno od Madrida)—Casa del Campo, kjer zavije fronta preko reke Manzanares v madridsko univerzitetško naselje in iz severa iz smeri Aravace proti Casa del Campo. Vladine čete so napredovale po krvavih bojih na vsej črti. Glavni uspeh vladinih čet pa je v tem, da so prodirajoč od Aravace s severa proti jugu in s Casa del Campo od juga proti severu na zapadnem bregu reke Manzanares presekale klin nacistične fronte, ki se kakor jezik zajeda v madridsko vseučiliško četrt in prišle na ta način nacistom na vzhodnem bregu Manzanaresa za hrbet.

V tej pasti se nahaja sedaj obkoljenih več tisoč nacistov.

Vladina ofenziva je vsekakor presenetila Francosce; ker pa imajo na tem frontnem predelu koncentrirane znatne sile in se nahajajo v utrjenih postojankah, so začeli z obupnimi protinapadi, da rešijo v pasti vjeto vojsko v vseučiliški četrti, zavedajoč se, da bi pomenila predaja teh čet ne samo ogromno številčno oslabljanje njihove armade pred Madridom, ampak tudi nepopravljivo škodo v moralnem pogledu. Tak poraz bi samo pospešil razkroj v njihovih vrstah, ki ga že težko zadržujejo, ponekod celo s strojinami, ki so nameščene za hrbtom na fronti se nahajajočih vojakov.

Usoda univerzitetnega naselja še ni odločena, vladine čete drže sklenjen obroč, čigar sklepna točka je višina Garabitos. Tu se vrše srditi naskoki nacistov, ki se razbijajo v ognju strojnica in topov vladinih čet. Poskusi obkoljenih nacistov v univerzitetni četrti, da se prebijajo skozi ta obroč, so bili doslej tudi zaman.

General Miaja je pozval zajete nacistične, da se predajo, zagotavljajoč jim, da se ne bo nikomur nič zalega zgodilo.

Vladine čete zopet napredovale za 16 km severno od Madrida

Po porazu pri Guadalajari se nacisti na tem delu fronte še vedno niso opomogli. Vladine čete so, prodirajoč ob aragonski cesti, ponovno prebile nacistično fronto in napredovale za 16 km ter se nahajajo 116 km severno od Madrida.

Prodiranje preko Sierra Guadarrame

Vladine čete so v smeri železniške proge Escorial—Navalperal—Avilla prekoračile vrhove pogorja Sierra Guadarrame in so zavzele postajo Novas del Marques, 30 km od Avilla.

Naglo prodiranje vladinih čet v južni Španiji proti portugalski meji

Zlom ofenzive nacistov pri Pozoblanca v Sierra Moreni je rodil katastrofalne posledice za nacistične. Njihov umik traja že nad dva tedna od vzhoda (Pozoblanca) proti zapadu v smeri rudniškega bazena Penaroja, ki je obkoljen, ker so vladine čete med tem že dosegle Fuenteovejuna, ki leži kakšnih 15 km od Penaroja. Novejša poročila pravijo, da je pri Fuenteovejuni krenil del armade proti severu, se združil s četami, ki so svoj čas operirale v pokrajini Badajoz in sedaj prodira z motoriziranimi oddelki proti portugalski meji, od katere, da so še okrog 100 km oddaljeni. To bi pomenilo prekinitev zveze med severno in južno Španijo, od koder dobiva Franco čete iz Maroka in vojni material ter provijant, kakor smo to omenili že v prejšnji številki našega lista.

Baski napadajo

Ofenziva generala Mola proti Bilbaju se je ustavila 7 km pred mestom Durango. Med tem, ko so nacisti javili zavzetje tega mesta, so baskičke čete začele s protinapadi in potisnile nacistične za tri kilometre od Duranga ter zopet zavzele višine, ki so jih prvotno prepustile.

Propadel poskus z blokado Bilbaja

Nacisti so razglasili blokado nad biskajsko obalo Španije in zagrozili

vsem trgovskim ladjam, da jih bodo potopili, ako se približajo obali.

Ta grožnja z blokado pa se je izkazala kot navaden bluf. V razna pristanišča so že dospele angleške in druge trgovske ladje z živili, ne da bi se jim bilo kaj pripetilo. V teh vodah se sedaj nahaja del vladinega vojnega brodovja.

Pri Oviedu (asturska fronta ob Biskajski) so vladine čete napredovale za tri kilometre in zavzele predmestje Ovieda Soto de los Anheles.

Boji v Aragoniji

okrog Huesce postajajo vedno hujši. Napade vrše Katalonci, ki so z zavzetjem višin pri Sierra Alkubierri obkolili na tem odseku borece se nacistične.

Dne 14. t. m. je poteklo šest let od izklicanja španske republike, potem ko je pri občinskih volitvah zmaga volja naroda nad samodržtvom kralja Alfonza in njegovega pomočnika generala Primo de Riverre.

Mlade republike se je hotel polastiti velekapital v družbi z veleagrarci, plemstvom in cerkvijo. Posestne razmere so ostale neizpremenjene in s tem tudi globoke socialne razlike. Da bi si posejudoči utrdili oblast so začeli z okrnjevanjem političnih pravic ljudstva. Ljudstvo se je branilo. Ko so velekapitalisti in veleposessniki videli, da ne gre drugače, so v zvezi z armado, v kateri je imelo prvo besedo plemstvo, dne 18. julija 1936 navalili na republiko.

Po dolgotrajnih krvavih bojih za svobodo se nahaja špansko ljudstvo ob šesti obletnici republike v zmagonosni ofenzivi na vseh frontah.

Doma in po svetu

Kako je s sprejemanjem inozemskih delavcev v Franciji? Ker se v zadnjem času mnogi sodruzi obračajo na nas za pojasnila radi ev. preskrbe dela v Franciji, smo zaprosili naše že dolga leta tamkaj zaposlene sodruge, naj nam sporoče, ali je mogoče, da pridejo inozemski delavci v Francijo ali ne. Odgovor, ki smo ga prejeli od našega sodruga v M. glasi: »Dopotovanje inozemskih delavcev je še vedno omejeno. Podjetniki bi si sicer radi nabavili poceni delovno silo iz inozemstva, toda dr-

žava ne dovoli. Kakšnih 50 km od nas so železni rudniki. Uprava rudnika je poslala v Zagreb posebnega agenta, da nabere rudarje, pa ministrstvo dela ni pustilo, da bi delavci prišli v Francijo. (Najbrž pa tudi v Jugoslaviji oblasti niso naklonjene iseljevanju v Francijo, dokler traja vojna v Španiji). Zaenkrat je rudnik najel same domačine in pa tiste inozemce, ki so že tukaj bivali. Inozemski delavci v Franciji so sedaj toliko na boljšem, da niso več primorani ostati v določenem okrožju oz. pri

podjetniku, za katerega jim je bilo izstavljeno dovoljenje, ampak lahko poljubno menjajo svoja službena mesta.

Š. A.

Poslanec v konkurzu. Poslanec in trgovec Pevec iz Ormoža, ki je pri volitvah 5. maja 1935 kandidiral v gornjegrajskem srezu in bil s 300 glasovi izvoljen za poslanca na Mačkovi listi, je prišel v konkurz, radi česar je izgubil mandat. Njegov namestnik je Papež. Pevec je potem, ko je prišla na krmilo JRZ, predsedal.

Po obisku predsednika ČSR dr. Beneša je prinesel »Slovenski dom« to-le notico: »Letalsko progo Moskva—Praga bodo slovesno odprli 1. maja, da se tembolj poudari čehoslovaško uradno protibolševiško stališče.« Tako piše ne morda »Völkischer Beobachter«, ampak »Slovenski dom«.

Cena konoplji padla. Preteklo leto je konjunktura tvornic za predelavo konoplje v Vojvodini dosegla višek. Od lanskega pridelka je ostalo še 1200 vagonov. Cena pa ji je padla za 33 odst. Konopljo rabijo v ladjedelstvu in oboroževalni industriji. — Vsled krize je težko prizadet poljedelski delavec v Vojvodini, ki je vsled pomanjkanja poljskega dela iskal zaposlenja v tvornicah za predelavo konoplje.

Vrednost plodne zemlje v Vojvodini raste. Odkar je cena pšenice poskočila, se je zvišala tudi cena orne zemlje v Vojvodini od Din 6000 na Din 15.000 do Din 20.000 za jutro.

Silen vihar v Vojvodini. V Vojvodini je dne 14. t. m. divjal vihar s hitrostjo 150 km na uro. Na Donavi se je potopilo par vlačilcev. Nadalje so se razbili na Donavi 4 splavi lesa. Utonilo je 20 ljudi.

Blum 65 letnik. Predsednik francoske vlade Leon Blum je obhajal svoj 65. rojstni dan. Njegovo rojstno obletnico je omenil samo »Populaire«, ker v Franciji ni običaj proslavljanja obletnic.

Spekulacija. Akcije papirnih tvornic v Kanadi so v ogromnem porastu. En sam finančnik, ki je vložil v ta posel pol milijona dolarjev, je doslej »zaslužil« pri tej stvari 10 milijonov dolarjev.

Otroški vozički

v najmodernejši izdelavi

„Wanderer“
pokromana kolesa

**motorna kolesa —
šivalni stroji**

po zelo nizkih cenah in ugodnih plačilnih pogojih

Franc Lepoša, d. z o. z.

Maribor, Aleksandrova c. 39

A. M. de Jong:

10

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

Očitajoče ga je zavrnil:

»Kaj takega pa ne smeš reči, Vrč! Ti nič ne veš, prav nič! In... To je od tega, ker ti ne greš nikoli v cerkev! Ti boš prišel prav gotovo v pekel, čim boš umrl, ali veš?«

Divji lovec se je zlobno režal. Že je imel na jeziku surov, porogljiv odgovor. Toda premislil si je: s takim pedenjem možem človek vendar ne more govoriti o takih stvareh. On ni več verjel tem za lase privlečenim bajkam, toda bilo bi vendar zaman, razpravljati o tem z otrokom, ki so mu napolnili glavo s svojim človeku strah vzbujajočim pobožnjaštvom. Naj pač dečko sam gleda, kako se bo pozneje enkrat znebil vsega tega... Zato je molčal; to pa je podžgalo Mereyntjeja, da je svojega premaganega sovražnika znova napadel:

»Ne veš, kaj bi mi odgovoril, kaj ne? Nee, nec, Vrč, ti moreš priti zopet enkrat v cerkev, potem boš že slišal našega župnika, ko bo o tem govoril...«

Nenadoma se je nečesa domislil in ga je vprašal:

»Daj, povej, Vrč, ali sploh nisi bil pri birmi?«

»Seveda, dečko, to je vendar jasno... že ko mi je bilo dvanaest let!«

»No, meni je šele osem,« je ponosno odvrnil Mereyntje. »in hodim šele prvo leto k verouku, pa vendar vem že vse mnogo boljše, kot pa ti!«

Takoj nato se je zopet domislil, da bi moral pričeti bolj premeteno; zvito ga je izpraševal dalje:

»Kako to, da ti ničesar ne veš o vragu in o teh stvareh? Saj ti je župnik gotovo o tem pravil?«

»Seveda, saj tudi je,« se je režal izzivalno Vrč. »Toda kar črnuhi blebetajo, vendar ne smeš vsega verjeti!... To vse skupaj je larifari, dečko!«

Mereyntje se je zravnal v njegovem naročju, ves zaprepačen in začuden: kako neki more nekdo tako neumno govoriti in biti tako hudo pokvarjen! Kajti to je bilo neumno in slabo in grdo, reči, da je vse to, kar je rekel župnik in so govorili tudi drugi, larifari. To je bilo nekaj nezaslišanega. Bilo je greh... kako bi rekel?... bilo je: brezbožno!... Da, tako je... res je tako... Vrč je bil brezbožnik; kolikokrat že je to trdila stara mati! In Mereyntje, poln svete gorečnosti, mu je zabrusil naravnost v obraz:

»Ti si brezbožnik, Vrč! Toda le čakaj, moj ljubi, župnik ti bo že pokazal! On pove vse našemu ljubemu Bogu... in potem, potem boš prišel prav gotovo v pekel, kjer boš večno gorel!...«

Pri teh besedah je prepričevalno prikimal z glavo. Njegov otroški obrazek se je zresnil. Bilo mu je resnično žal Vrča, ki se je vendar tako prijazno zavzel zanj in ga nesel na svojih rokah, da

niti ni več čutil svoje ranjene nožice. Ah, kako rad bi mu bil privoščil nebesa, toda pravica je pravica, kdor je brezbožen, mora za to goreti v pekel na vekomaj, amen!... Na tem se ni dalo ničesar spremeniti, razen... da, razen, ako bi se kakšen prav poseben vpliven svetnik zavzel zanj. Sveta Mati Božja ali Anton Padovanski...

Vrč niti ni poskušal, da bi se branil. Samo malo se je smehljaj. To je prestrašilo Mereyntjeja, takoj se mu je zdelo, da je to slabo znamenje! Smejati se, je hujše, kot pa rogati se, je vedno pravila stara mati; ona že ve, oh da! Bilo je popolnoma jasno, da si divji lovec ni niti najmanj storil iz strašne sodbe, ki je bila pravkar izrečena nad njim!... Še vedno smejoč se, je okrenil pogovor v drugo smer in vprašal:

»No, tebi dela vrag najbrž precejšnje preglavice, Mereyntje, gotovo se hudo boriš z njim, kaj? Sicer bi jih utegnil doma precej dobiti na tvojo zadnjo plat!«

Fantiček je resno prikimal.

»Jaz se že dovolj borim,« je rekel zamišljen, »ampak največkrat, vidiš, se na to prepozno spomnim, prav kakor danes. Vem, da se ne smem obešati na vozove, toda voz kmeta Janssena je izgledal tako imeniten in zadaj, saj veš, se je čudovito svetlikalo železo... Niti pomislil nisem več na vrage, skočil sem zadaj na voz in sem se peljal... košček poti, pa še en košček, ko sem pa potem odskočil, sem si izvil nogo... Šele nato sem se zopet spomnil, da mi jo je zagodel grdi vrag!...«

(Dalje prihodnjik.)

Ni res. »Jutro« je priobčilo članek o s. Etbinu Kristanu, o katerem trdi pisec članka — o, da je s. Etbin Kristan glasoval za Vidovdanske ustave. To pa ni res; proti Vidovdanskim ustavi so glasovali socialisti, med njimi tudi s. Etbin Kristan, srbski zemljoradniki in dr. Trumbić. Ker smo mnenja, da se je pisec članka v »Jutru« nenamerno zmotil, smatramo, da je stvar opravljena s tem našim pojasnilom.

2 trgovska pomočnika

simpatična, verzirana v trgovini z mešanim blagom, ki sta zmožna samostojnega vodstva trgovine z mešanim blagom, s primerno kavicijo, se sprejmeta v službo. Nastop mogoč takoj. Prednost imajo samci v starosti od 28 do 35 let. Plača po dogovoru. Ponudbe je poslati takoj na upravo »Delavske Politike« v Mariboru, pod značko »trajna služba«.

PLAČUJ NAROČNINO TOČNO!
NE BODI ZAMUDNIK!

Skrivalnica z nepričakovanim koncem

ali Pravična kazen za hudodelstva Pepčka Zmazka.

Pranje? Haha! To skrivanje že poznam!

Presneta reč! Kaj pa je to? Zvezan sem!

Otroško perilo greje čudovito — tukaj me tudi nihče ne najde!

Z Radionom izginejo tudi najtrdovratnejši modeži!

Schicht RADION

Iz naših krajev

Trbovlje

Sestanek ZRJ, ki ga je vredno zabeležiti

V ponedeljek, dne 5. aprila se je vršil v »Delavskem domu« sestanek članov ZRJ, prvi po uspelem obnem zboru podružnice. Poročal je predsednik s. Pliberšek o nalogah razredne strokovne organizacije.

Na prvem mestu je delo za izobrazbo. V našem naselju živi proletarijat, ki se zaveda razrednih razlik, da mu jih ni treba šele tolmčiti. Vsaj približno ve tudi vsak, kaj je strokovna organizacija, kaj je Bratovska skladnica in kaj je II. skupina rudarske zadruge. Zato se mora v organizacijo vstopajoče člane, zlasti tudi mlajšo generacijo samo še usmeriti v pravcu sodružnega medsebojnega izpolnjevanja dolžnosti in plemenitega tekmovanja pri delu za organizacijo in njene cilje. Mladini se mora pustiti, da lahko uveljavlja svoje mladostne sile pri tem delu. Vzbuditi pa je treba v njej zavest, da je potrebno upoštevati organizacijske predstavnike in spoštovati pridobitve in načela, za katere so se naši predniki borili. Naši mladi sodruzi se naj počutijo v organizaciji sodruge med sodruzi.

Druga važna stvar je, ako naj bo agitacija uspešna, da organizirani člani ne smejo nikdar stati pod vplivom neorganiziranih. Napram njim naj bodo vljudni in jih pridobivajo s trezno in prevdarno besedo. Vsakemu neorganiziranemu delavcu, ki govori o organizaciji je treba dopovedati, da se bodo njegove želje upoštevale samo tedaj, ako bo vstopil v organizacijo ter v njej sodeloval.

Potem je orisal značaj vseh vidnih in nevidnih nasprotnikov razrednega strokovnega pokreta. To so razne kapitalistične organizacije, kapitalizem sam in vse ono, kar služi kapitalizmu. Dober član razredne organizacije je tisti, ki ne plačuje samo prispevkov, ampak ji pridobiva novih članov ter jih vzgaja, da bodo sposobni braniti pridobljene in si pridobiti njih pravic.

Na čelu organizacije je treba, da stoji razumen in odločen odbor, članstvo pa mora odbor podpirati.

Debata, ki se je nato vršila je pokazala, da je članstvo razumelo izvajanja govornika.

Za kongres ZRJ, ki se bo vršil v nedeljo, dne 25. aprila v Celju, so bili soglasno izvoljeni ss.: Gorjanc Jože, Vrtačnik Ivan, Kočar Franc, Grebenc Ivan in Koritnik Leopold.

H koncu je predsednik Pliberšek še povdaril, da naj bi se vsi sestanki, predavanja, diskusije in zborovanja vršila v takem duhu, kot se je vršilo to. Namesto »rezanja glav«, o čemer je vedel poročati »Slovenec« za časa volitev v revirjih, moremo ugotoviti, da vlada med rudarji enotnost in da ni nikogar, ki bi imel veselje, da bi se na ljubo »Slovencu« produciral kot harlekin v cirkusu z neumnostmi.

Navzoči člani so se ob zaključku sestanka, ki mu je predsedoval podpredsednik s. Zelenšek, razšli zadovoljni, z željo, da naj bi se takšni sestanki, prežeti duha enotnosti in solidarnosti vršili še večkrat.

študenci pri Mariboru

S. Pinter Jurij umrl

V četrtek, dne 15. t. m. je umrl v 73. letu starosti s. Jurij Pinter, nekdanji nepokolebljivi bорец v socialističnih vrstah, dokler ga ni pred leti težka bolezen položila na bolniško posteljo, s katere ni več vstal.

S. Pinter je bil že od svoje rane mladosti aktiven član i strokovne i politične organizacije in zlasti delaven med železničarji. Prava dobričina med svojimi sotrpini, je imel mnogo prijateljev. Radi njegovega odkritega značaja pa so ga spoštovali tudi nasprotniki.

V Studencih je bil član prvega socialističnega občinskega odbora.

Svoje otroke je vzgojil v socialističnem duhu. Njegova hčerka Pavla pa je bila žena pokojnega s. Wallischa, čigar tragična smrt je globoko potrla osivelega moža.

S. Pinterjem lega v grob eden izmed najstarejših bojnikov socialističnega gibanja v mariborski okolici, mož, ki se je vse svoje življenje zavedal, da je le v organizaciji in izobrazbi rešitev delavskega razreda iz temne sedanosti v lepšo bodočnost.

Slava spominu s. Pinterja!

Preostali pa naše sožalje.

Maribor

Potrebno bi bilo bolj skrbeti za higijeno.

V Danjkovi mestni četrti, kjer poleg par barak iz vojne časa stoji v dveh dolgih vrstah kar 42 demontiranih železniških vagonov, v katerih stanujejo »...« najrevnejši med revnimi, ki ne zmorejo niti za kruh, kaj šele za pošteno stanovanje, je higijena pod vsako kritiko. Povprečno računano »stanujejo« v vsakem vagonu po dve do tri stranke ali najmanj po pet oseb! Za vsoto to številno naselbino pa je na razpolago samo troje stranišč, ki pa so ponavadi v takem stanju, da so sploh neuporabna. Ljudje so prisiljeni potrebo opravljati v vagonih ali pa zunaj njih (mnogi izlivajo posode kar na prostoru pred vagoni, tako, da je vsa okolica zasmrjana. Dolžnost mestne občine bi bila, da se pobriga »...« za red in snago v mariborskem »...« ako se že ne more za moralo, s tem, da bi ljudi spravila v človeka dostojna bivališča, vagonsko kolonijo pa podrli. Nehigijenske prilike v vagonski koloniji lahko postanejo usodne za zdravje ne samo vagonarjev, ampak tudi ostalih prebivalcev našega mesta, zlasti velja to za šolsko mladino, ki obiskuje šolo skupno z revniki »...« iz Danjkove četrti. Mestni zdravstveni urad naj ukrene potrebno!

Dalmatince... Vinogradniki se strašno jeze nad konkurenco dalmatinskih vin, ki jih naši gostilničarji v velikih množinah uvažajo. Konsumenti pravijo, da so ta vina dobra in poceni, zato jih radi pijejo. Še zdravniki drže mnogo na kri rednega dalmatince. Pred leti je nek mariborski zdravnik nekemu svojemu pacientu naravnost priporočil dalmatinsko klet, kamor naj bi se hodil kurirati s firkelčki. Sreča v nesreči je bila, da je bil ta nekdo abstinent, kajti čez par tednov se je odkrilo, da so v tisti znameniti kleti točili — ponarejenega dalmatince in tako mu ni bilo treba biti žal, da ni ubogal zdravnikovega nasveta. Sicer je pa tudi lahko mogoče, da so ponarejena vina še bolj zdravična, kot pristna, saj so tudi zdravila same kemikalije. Bilo kakor bi

lo, ponarejenega dalmatince v našem mestu noče biti kraj. Nedavno so nadzorne oblasti zaplenile kar 60.000 litrov sumljivega dalmatince. Baje je za 40.000 l že ugotovljeno, da gre za pristno kapljico. Izgleda, da je bilo veselje tistih, ki so v duhu že videli, kako delajo iz ponarejenega dalmatince kis oz. ga spuščajo po kanalih v Dravo, prezgodnje. Pa kaj se hoče, konkurenca je konkurenca.

Občni zbor bo imela organizacija viničarjev, poljedelskih delavcev in kočarjev v nedeljo, dne 25. aprila s pričetkom ob pol 10. uri dop. v gostilni Welle v Košakih. Člani naj pridejo vsi do zadnjega, z njimi pa tisti, ki žele pristopiti v organizacijo in se boriti za izboljšanje res neznosnega položaja viničarjev in poljskih delavcev.

Tatvina v železničarskem konzumu. Policija je na podlagi ovadb prišla z raziskovanjem nekaterih tatinskih afer v železničarskem konzumu, ki se baje vlečejo že več let nazaj.

Mariborsko gledališče

Javni nastop društva gluhomemih iz Ljubljane. Izredna prireditev je privabila v gledališče mnogo občinstva, ki je z zanimanjem poslušalo izvajanja gluhomemih na odru. Igrali so dve enodejanski. Nastop je pokazal trudopolno človekoljubno delo učiteljev ter izredno marljivost in veliko sposobnost gluhomemih gojencev. Uvodne besede je govoril g. Sitar, ki je opisal težki položaj gluhomemih, za katere današnja družba skoro ničesar ne stori, ker jih smatra za manjvredne ljudi; toda gluhomemim so sposobni in koristni člani človeške družbe, ako dobe primerno naobrazbo. V naši državi imamo okoli 25.000 gluhomemih in le štiri gluhomemice, kar ni v nikakem razmerju z velikim številom gluhomemih; ogromno število teh nesrečnikov ostane brez vsakega pouka. Govornik-gluhomemim je zaključil z iniciativnimi besedami za ustanovitev gluhomemnice v Mariboru.

Celje

Kričeč dokument o tovarni Westen d. d. iz l. 1922

Ista metoda: Zaupnike na cesto

Sedaj, ko se je pred najvišjim sodiščem, torej skozi tri sodne instance izkazalo, da zaupniki tvrde Westen ob zadnjem mezdnem gibanju avgusta p. l. niso ničesar zakrivali in da so bili torej krivično odpuščeni, samo za strašilo drugim delavcem, je skoro vsa celjska javnost, z malenkostnimi izjemami, s svojimi simpatijami na strani preganjanega delavstva in njihovih odpuščenih zaupnikov, kdor se zagovarja Westna, tisti ima za to gotovo svoje posebne vzroke, večje ali manjše usluge od te najbogatejše tvrde.

Vsi drugi pa poznajo mogotce tv. Westen d. d. od te strani že leta in leta nazaj.

Prav enakega ustrahovalnega preganjanja so se poslužili pri tv. Westen vsikdar, če se je delavstvo v svoji bedi strnilo in zahtevalo svojih pravic. Dobili smo v roke delavski lepak iz leta 1922,

ki je takrat jasno pokazal ob mezdnem gibanju tv. Westen in njene gospode, kakršni so še danes. Če se kdo dvomi o ljubezni tvrde Westen do jugoslovanske socialne zakonodaje, mu naj odpro oči naslednje vrstice stavkujočega Westnovega delavstva iz lepaka z dne 28. marca 1922, torej pred 15 leti:

»Obupen položaj je prisilil Westnovo delavstvo, da proglasi stavko v svrhu izboljšanja svojega položaja.

Ne mislite, da smo prijeli za to zadnje orožje v obrambo življenja sebi in otrokom, ne da bi prej poiskali vsa druga pota, da se mirnim potom rešimo gladi in propasti. Zahtevali smo, da bi se nam plača zvišala

le v toliko, v kolikor je šla od zadnje regulacije dražinja navzgor.

Prvi odgovor podjetja je bil tako ponižujoč, da so zaupniki komaj pomirjevali izstradan delavstvo. Ker se podjetnik niti pogajati ni hotel, je naprosilo društvo kovinarjev »Pokrajinsko upravo«, da razpiše razpravo in prisili podjetnika, da se udeleži teh pogajanj.

Odpust zaupnikov

Komaj je dobil podjetnik naznanilo »Pokrajinske uprave« v roke, je brez vsakega vzroka odpustil naše zaupnike, ki so imeli nalogo, v našem imenu udeležiti se pogajanj za zvišanje plač.

Kot dokaz, da so bili odpuščeni zaupniki »zorni in pridni delavci, naj vam služi dejstvo, da je bil eden že v službi tovarne.

Pri razpravi je zastopnik delavstva zahteval, naj podjetje odpuščene delavce sprejme zopet nazaj. Ker je podjetnik to upravičeno zahtevo trdo odklonil, so se pogajanja razbila. Naše društvo je še enkrat poslalo podjetniku pismo, da sprejme delavske zaupnike in poviša delavstvu plače. Za odgovor smo dobili zopet pest v obraz. Podjetje je sporočilo, da »odpuščenih ne sprejme, a plače bo povišalo le v toliko, kot se mu bo zdelo potrebno in še to le nekaterim delavcem; itd.«

Ali se je pri tvrdki Westen d. d. od leta 1922 naprej kaj spremenilo? Lepak je takrat zaključil: »Obramba naših zaupnikov je upravičena, kajti sama Ustava nam daje pravico do zdrženja. Srca vseh poštenjakov, ki trpe za svoj kruh, so na naši strani!«

pogajanja kmalu pričela in s tem rešilo eno najvažnejših vprašanj obrtniške stroke v našem mestu. V tem štadiju razvoja ne maramo razburjati duhov z obelodanjenjem raznih dejstev o gaženju socialne zakonodaje s strani nekaterih obrtnikov. Važno v tem mezdnem gibanju je, da nekateri obrtniki že sedaj izjavljajo, da si žele tarifne pogod-

Ptuj

Za delavski azil

V našem mestu obstoječe strokovne in kulturne organizacije so naslovile na mestnega načelnika g. dr. A. Remca vlogo glede zidave delavskega azila. V vlogi pravijo:

»Ptujška občina ima možnost dobiti kredit do zneska en milijon dinarjev, ali tudi več, v svrhu postavitve delavskega azila, otroškega zavetišča, ljudske kuhinje itd. — Take ustanove obstojajo že v Ljubljani, Celju, Mariboru, Jesenicah, Murski Soboti in drugod. Vse te navedene ustanove so bile postavljene iz posebnega fonda borz dela, ki ga upravlja ministrstvo za socialno politiko v Beogradu. V poštev prihajajoče mestne občine dobe brezobrestno posojilo do zneska 1 milijon dinarjev in tudi več, ki ga je treba vrniti v 25 letih. Po odplačilu preide ustanova v izključno last občine. Podpisane strokovne organizacije so soglasno mnenja, da je dolžnost občine uresničiti to ustanovo. Ustanova bi po svoji zamisli bila v korist vsemu prebivalstvu Ptuja in okolice, kajti v zgradbi bi se lahko namestili delavski azil, otroško zavetišče, ljudska kuhinja, šolska poliklinika, protituberkulozni dispanzer, uradni prostori OUZD, borze dela itd.«

Predlagatelji pričakujejo, da bo g. mestni načelnik sklical posebno posvetovanje v to svrhu.

Ustavitve obrata »Petovica«

— zopet preko 100 delavcev na cesti

Kot se čuje, bo tovarna »Petovica« s 16. t. m. ustavila obratovanje in bo tako spet ostalo preko 100 delavcev na cesti. Uradništvo odreže toliko boljše, ker ima četrtletno odpoved. Delavcev pa je že zdaj veliko brezposelnih, ki čakajo in moledujejo za delo, toda zaman. Dejstvo je, da razna gradbena podjetja ali boljše tukajšnji zidarji mojštri raje zaposlujejo kmečke moči, ki so cenejše, kakor izučene brezposelne kvalificirane delavce. Ali se ne bo dalo temu odpomoči? — Delavec.

Kranj

Naročnikom »Delavske Politike« v tovarni »Semperit« sporočamo, da razen poverjeniku lahko poravnajo naročnino tudi s. Toplaku Stankotu. Vsi naročniki naj čim bolj upoštevajo željo poverjenika, da po možnosti vsak poravna naročnino ob nedeljah od 9. do 11. ure v dvorani rest. »Semperit«. Zaostankarji naj ne odlašajo s plačilom, ker v bodoče se bo tudi v tem oziru zahtevalo več reda. Poverjeniku in upravi lista povzročajo zaostankarji več dela, kot pa bi bilo treba. List se more vzdrževati samo, ako ga vsi redno plačujemo. Dolžnost vseh nas pa je, da pridobivamo listu še novih naročnikov. — Poverjenik.

Občni zbor podružnice »Zveze stavbniških delavcev«, se je vršil v nedeljo, dne 11. aprila. Iz poročil funkcionarjev o poslovanju v pretečenem letu je bilo razvidno, da je bilo članstvo, predvsem pa odbor na svojem mestu. Aktivnosti in poštrevnostni vsa čast in priznanje! Pri volitvah je bil z majhno spremembo ponovno izvoljen stari odbor. Delegat centrale odnosno podzveze s. Moreti je ob tej priliki poročal o poteku pogajanj za kolektivno pogodbo, v kolikor že članstvo o tem ni bilo informirano. Tudi kranjski stavbinci so pokazali, da se živijo zanimajo za potek pogajanj in so tudi pripravljani stopiti na plan, ako podjetniških mahinacij ne bo konec. Prva naloga, ki so si jo nadeli, je, da organizirajo vse stavbinsko delavstvo. Želimo jim popolni uspeh!

be. Vse one mojstre, ki smatrajo pomočnike le za delovno živino brez pravic, pa bo imela javnost priliko spoznati, za kar bo poskrbelo vodstvo organizacije pomočnikov. — Občalici.

Z razglasne deske mestne občine. Lastniki psov morajo prijaviti pse brezpogojno do vstetega 20. maja.

S. Pinter Jurij

Kino »METROPOL« Celje prinaša:

17. in 19. aprila ob 16.15 in 20.30. uri: POROČNIK BOBBY, ljubavne pustolovščine mladega oficirja, vnetega za šport in humor!

V glavni vlogi Gustav Fröhlich.

Predstave po znižanih cenah: 17. in 18. aprila ob 18.15: MOJA PESEM — MOJE ŽIVLJENJE... V glavni vlogi Benjamin Gigli. Pride: UPORNIKOVA HČL Shirley Temple.

FRANC zakaj si tako vesel?

Tudi ti boš lahko vesel, če se boš dobro in poceni oblekel, a to samo pri manufakturi

ČEŠKI MAGAZIN

Ulica 10. Oktobra - MARIBOR

ker je res neverjetno poceni!

Etbin Kristan — sedemdesetletnik

Socialisti se te dni spominjamo sedemdesetletnice s. Etbina Kristana, bivšega ideologa in prvaka socialno demokratičnega gibanja med slovenskim delavstvom, čigar ime je ozko povezano s političnim gibanjem predvojnih in prvih povojnih let.

Svoje politično delovanje je s. Etbin Kristan pričel v Trstu, kot urednik socialno demokratičnih listov in publikacij. Višek njegovega ideološkega udejstvovanja pred vojno predstavlja tivilska resolucija socialne demokracije iz l. 1909, v kateri se je stranka izrekla za načelo združitve Jugoslovanov v eno državo, kar je dalo današnjim njenim preganjalcem povod, da so jo napadali kot stranko veleizdajalcev in zarotnikov proti presvetlemu habsburškemu cesarju. Tik pred vojno je odšel v Ameriko, kjer je bil aktiven sodelavec v socialističnem gibanju med tamošnjimi Slovenci in med ustanovitvi njihovega glasila »Proletarec«.

Po vojni se je, povabljen in težko pričakovano, vrnil iz Amerike. Stopil je na čelo socialističnega gibanja v času, ko je pričel med delavstvom politični razkol. Pri volitvah v konstituanto je bil izvoljen kot nosilec liste in je odlično sodeloval pri obravnavanju ustavnih vprašanj, zlasti

socialno političnega dela vidovdanske ustave, ki je dal podlago za vso moderno socialno politično zakonodajo.

Delavsko gibanje pa je med tem šlo rakovo pot. Notranji prepiri so oslabil njegovo moč in vpliv. Živčno vzdrman je s. Etbin Kristan uvidel, da naporom političnega dela v takih razmerah ne bo več kos, zato se je odločil in zopet zapustil domovino.

V Ameriki je bil do l. 1927 izseljeniški komisar, potem pa je tudi to službo kvitiral, kajti za tedanji režim je postajalo vedno bolj nevzdržno, da bi socialist opravljal tako važno funkcijo.

Od tega časa dalje živi s. Etbin Kristan v New Yorku v najskromnejših razmerah in se je menda popolnoma posvetil časnikarstvu in pisateljevanju. Kot socialni pisatelj in dramatik si je že pred vojno pridobil ime in ugled.

S hvaležnostjo se ob sedemdesetletnici spominjamo dela s. Etbina Kristana za socialistično gibanje in obžalujemo, da nas že leta in leta ločijo morja in kontinenti od njega, ki bi ga naše delavsko gibanje rabilo danes še mnogo bolj, kot kdaj koli prej.

Kamnik

Delavci, delavke, nameščenci!

V nedeljo, dne 18. aprila ob 9. uri dopoldne se bo vršilo v »Kino-dvorani«

predavanje o socialni zakonodaji in pomenu delavskega tiska.

Iz Maribora prideta predavata ss. dr. Reisman in Eržen. Udeležite se vsi tega važnega predavanja! Poverjenik.

Tistemu, ki so mu rdeči tako zelo na poti. Zadnjič smo poročali o sestanku delavcev iz kamnoloma v Kamniški Bistrici, na katerega je prišel tudi znani krščanski soc. s svojo gardo, toda je pogorel. V svrhu boljšega razumevanja naj mu povemo še to-le: Ako se je tovariš razburil in mu je pri srcu hudo, se ne čudimo. Mi verjamemo dragi tovariš, da je Tvoje srce žalostno, ko vidiš, da Te tvoji tovariši zapuščajo, ko vidiš, da se podira Tvoja stoddstotna krščanska organizacija v našem srezu, na katero si bil ponosen in s katero si se tako rad pohvalil. Da pa ne bodo presenečenja za Tvoje čuteče srce še večja, Ti svetujemo, da se bolj posvetiš delavskim vprašanjem tam, kjer Tvoje organizacije še za silo držijo; tam utruji, da se nekega dne vsa Tvoja stavba, ki si jo postavil s tolikim trudom, ne zruši. Kjer pa vidiš, da je delavstvo sito obljub in lačno dejanj, spoznavajoč, kje je njegova prava pot, obrnilo Tebi hrbet, ne hodi več med njega, ker s tem ga le razburjaš. Bolj bi bil skrbel za njega,

ko si imel še čas za to. Sedaj, po toči zviniti, je prepozno. Svetujemo Ti tudi, da boš v svojem delovanju bolj lojalna, (saj spodobni se za onega, ki oznanja poštenje in pravico) drži se dogovorov in obljub: da, kjer snuje ena organizacija svojo postojanko, naj se druga ne vmešava. Ako Ti je pred letom dni uspelo med nezavednimi delavci onemogočiti nam ustanovitev naše podružnice, se Ti je to v Stranjah grdo maščevalo. Stranje niso Tuhinj, kajne, dragi tovariš. To naj Ti bo v svarilo. Če hočeš pokazati svoje zmožnosti in veselje do dela, se loti dela v tovarni Remec in dr. na Duplici, kjer imaš, kot starešina obratnih zapornikov, največjo možnost, da se izkažeš. Namesto, da se strinjaš s tem, da bo podjetje gradilo kopalnico z delavskim denarjem, pritiski nani, da jo bo zgradilo iz svojih sredstev, denar, ki je bil preveč odtegnjen delavstvu, pa naj se mu vrne. Že tolikokrat si se hvalil v »Delavski pravici«, ko si grdil rdeče zaupnike, da je ureditev rednega izplačevanja med Tvoja zasluga, a na žalost se mezde še danes v redu ne izplačujejo. Zato najprej nekaj stvarnega storj, potem se hvali. Namesto, da bruháš svojo modrost na rdeče, porabi jo v korist delavstva in to najprej v tovarni Remec in dr., kadar boš tam uredil vse, kar je urediti treba in kot je Tvoja dolžnost, potem pa korajžno na delo drugam. Namesto, da se sam hvališ, pusti, da bo delo hvalilo mojstra in ne mojster delo.

Delavski pravni svetovalec

Bolezen med stavko (Celje):

Vprašanje: Ko je bila v podjetju stavka sem bil bolan. Na delo sem se vrnil 14 dni po zaključeni stavki, podjetje me pa ni sprejelo, češ da sem radi stavke odpuščen. Ali lahko zahtevam odškodnino za odpovedni rok?

Odgovor: Ker se stavke niste udeležili, Vas podjetje radi ne more odpustiti, ter Vam gre meza za 14-dnevno odpovedno dobo.

Izguba zasluga (Prerigol)

Vprašanje: Nekemu trgovcu sem prodal večjo količino oglja. Dogovorila sva se, da mi bo kupnino plačal v gotovini, odračunal pa si bo od kupnine terjatev, ki jo ima napram mojemu bratu za dobavljeno specerijo in sicer dva obroka, skupaj Din 800. Pravda se je vlekla dalj časa in je končno bila zaključena tako, da sem uspel le deloma in mi je sodišče priznalo tudi le del stroškov. Ker sem čakal na izid pravde in na plačilo dolžnega zneska nisem medtem ničesar delal in si tudi nisem mogel iskati druge službe. Ali lahko zahtevam od toženca sedaj odškodnino radi tega? Toženi mi je tudi od zneska, ki mi je bil prisojen odtegnil še 2 nadaljnja obroka za račun mojega brata in sicer potem, ko je sodba že izšla. Ali lahko zahtevam povračilo teh zneskov?

Odgovor: Odškodnine od toženca radi izgube zasluga v času, ko ste čakali na plačilo ne morete zahtevati, ker bi si Vi bili lahko vkljub temu, da pravda še ni bila rešena, delo poiskali. Pač pa lahko zahtevate povračilo onih zneskov, ki jih je toženi odtegnil radi terjatve, katero ima napram Vašemu bratu, potem ko je sodba že izšla.

Ugovarjanje v pobot (Celje)

Vprašanje: Prodaj sem hišo in si izgovoril, da ostanem v nji do 1. julija 1936, če pa ne najdem stanovanja, tudi še dalje. Iz-

selil sem se nato sredi avgusta, kupec pa me tirja sedaj za najemnino od 1. julija dalje. Ali morem ugovarjati v pobot plačilo za delo, ki sem jih zanj izvršil na vrtu?

Odgovor: Napram izterjavi najemnini lahko ugovarjate v pobot plačilo za dela, ki ste jih izvršili za tožnika; če je pa bilo res dogovorjeno, da ostanete lahko tudi preko 1. julija v stanovanju, pa itak niste dolžni ničesar na najemnini in morate dokazati samo, da je bil tak dogovor res sklenjen. Svoj zaslužek za dela na vrtu in druge izdatke, ki ste jih imeli za kupca iztožite lahko samostojno s posebno tožbo.

Praznovanje v rudniku (Laško)

Vprašanje: Pri rudniku v Kočevju smo mnogo praznovali. Delavski zaupniki so sklenili dogovor, da se dela manj dni v tednu, da se prepreči redukcije delavstva. Ali morem zahtevati za dneve, katere smo praznovali, mezo po šu 220 obrtnega zakona?

Odgovor: Ker je bil sklenjen med podjetjem in delavstvom dogovor o praznovanju, ne morete zahtevati za dni, ko ste praznovali, mezo po šu 220 o. z. V tem smislu je že večkrat razsodilo tudi najvišje sodišče (Stol sedmorice v Zagrebu).

Neplačane nadure (Ormož)

Vprašanje: Od leta 1928 do 1932 sem bil zaposlen v tovarni stekla pri Rožarki Slatini. Ali morem zahtevati še nadure, ki sem jih stalno opravljal?

Odgovor: Zahtevki za nadure zastarajo, kakor vsi mezdni zahtevki, že v 3 letih šteto od dne, ko bi Vam morali biti izplačani. Nadure Vam je podjetnik dolžan izplačati istočasno z izplačilom mezde za zakoniti delavnik. Zato so vsi Vaši zahtevki za nadure tekom službene dobe 1928 do 1932 zastarani in jih ne morete več iztirjati.

Mladinski vestnik

Naša pot

Socijalni položaj delovnega ljudstva je vedno slabši, čim dalje traja kriza. Predvsem trpi vsled teh razmer mladina, ki bi se morala razvijati duševno in telesno, pa le žalostno životari in propada po tovarnah in delavnicah. Ako bi hoteli mladini pomagati, bi predvsem morali skrajšati delovni čas, tovarne in delavnice, v katerih delamo, bi morale biti bolj higijske urejene, kakor pa so. Sploh bi življenjske prilike mladine morale biti čim boljše, ker mladina ima še dolgo življenjsko pot pred seboj. Zato mladina išče pota in načina, da si ustvari srečnejše in veselejše življenje ter sigurno bodočnost. Mladina v Franciji je v tem oziru že daleč pred nami. Njej se že odpira lepša

bodočnost. Francoska mladina se je strnila v močnih socijalističnih organizacijah, potom katerih je uspela priboriti si boljše življenjske in delovne pogoje. Tudi mi slovenski mladinci hočemo doseči to, kar danes uživa francoska delavska mladina. Zato pa moramo po isti poti, kot je hodila in hodi francoska mladina. To se pravi: aktivno na delo v duhu socialističnih idej. Prosvetujemo se, bomo disciplinirani in organizirani. Le taka mladina si bo rama ob rami s starejšimi sodrugi in sodružicami priborila eksistenco, demokracijo in svobodo, po čemer hrepeni delovno ljudstvo.

Mariborski mladinci.

Protizakonito izkoriščanje mladine v tekstilnih tovarnah

Po zakonu o zaščiti delavcev mladina pod 18. leti ne sme delati ponoči, t. j. od 23. pa do 5. ure. Toda ta določba je samo na papirju. N. pr.: v neki tukajšnji tekstilni tovarni delajo mladinci pod 16. leti v nočni shifti za plačo Din 1 do Din 2.25 na uro. Eden izmed teh mladih je smatral, da je za tako delo vendarle treba zahtevati boljšo mezo. Šel je v obratno pisarno po povišico. Delovodja mu je odgovoril: »Ako nočete delati za mezo, ki jo imate, povejte, zunaj jih čaka deset na vaše mesto! Tako uče tovarnarji mlade delavce spoznavati

razliko med delom in kapitalom. Pozivamo mladino, da dela nekomu moralne pridige in se zgraža nad pisanjem socialističnega »Le Populaire«. List, ki ima korajžo, da izza plota z gojnicno oblija francoskega ministrskega predsednika in s tem ogromno večino francoskega naroda, ki ga je v svobodnih volitvah (»les élections«) postavil na čelo državne uprave, naj se najprej nauči takta v svojih razpravah o zunanje političnih vprašanjih, predno uči druge, kako bi smeli oz. ne smeli pisati o zunanji politiki, ki jo »Slovenec« slučajno odobrava.

Eden izmed izkoriščanih mladincev.

V ogledalu

Namerno obrekovanje. »Slovenec« še vedno ne da miru, da si upajo ljudje drugače gledati na vprašanja zunanje politike, kot pa gleda on. In namesto, da bi bral levite italijanskemu oficijelnemu tisku in mu dopovedal, da so njegove razlage o pomenu Cianovega obiska v Beogradu iz osnovne napačne, se začenja v tiste, ki na osnovi informacij italijanskega tiska in drugih precej vidnih dogodkov, zaskrbljeni gledajo v bodočnost. Med drugim se je »Slovenec« skopal tudi nad francosko časopisje, tako tudi nad naše bratsko socialistično glasilo »Le Populaire«. Glavni urednik tega lista je bil do trenutka, ko je prevzel ministrsko predsedništvo, s. Blum. Dejstvo je, da je »Le Populaire« v najtežjih trenutkih, ki jih je preživljala naša država, ko so nas pustili razni desničarski elementi in režimi v Franciji, na katere je računala naša zunanja politika, na cedilo, branil naše državne interese. Sedaj pa si je dovolil »Slovenec« (ki bi moral biti »Le Populaire« hvaležen, ker je branil tudi njegove ljudi pred preganjanjem v dobi diktature!) očitke na naslov lista, ki so ena sama debela laž, vredna »Slovenca« in njegovih suflerjev. — Da bi v javnosti vzbudil domnevo, da gre pri »Populairu« za neke vrste plačano kritiko naše zunanje politike (»Slovenec« že ve, kako se naročajo reklamni članki v inozemskem tisku), piše:

»Ne čudimo se, da Jugoslavije ne mara komunistično glasilo »Humanité«, ki je v zapadni Evropi zvočnik moskovske kominterne. Tudi se ne čudimo, da nas opravlja glasilo socialistov »Populaire«, ki sprejema navodila in denar za njihovo razširjanje od istotam in ki je svoje simpatije do Jugoslavije razodelo takrat, ko je bil umorjen naš kralj Zedinitelj.«

»Slovenec« ima res pravico očitati komu njegovo zadržanje do Jugoslavije in to še tako krivično, kot v primeru »Le Populaire«. Najmanj, kar more »Le Populaire« zahtevati zase je, da njegovo stališče do Jugoslavije ni bilo nikoli takšno, kot »Slovenec« l. 1914. Kar se pa tiče očitka, da prejema »Le Populaire« denar iz Moskve, bo ta očitke izrazil v mednarodnem svetu veliko veselost, dasi pomeni višek obrekovanja in častikraje! Naj »Slovenec« ponudi en sam dokaz za svojo trditve!

VZAJEMNOST

Zabukovca

Dramska vprizoritev. »Vzajemnost« vprizori v nedeljo, dne 25. aprila ob 4. uri popoldne v dvorani ge. Amalijske Piki v Grižah Etbin Kristanovo socialno dramo v 3 dejanjih »Zvestoba«. Delavstvo, podpri kulturno delo svojega društva s čim večjim obiskom! — Družnost!

Litija

Koncert. Na povabilo podružnice »Vzajemnosti« priredi trboveljska delavska godba na pihala v nedeljo, dne 18. t. m. ob pol 8. uri zvečer v predilniški dvorani na stavbah koncert. Ker je to ena izmed prvovrstnih godb, je upati, da bo dvorana do zadnjega kotička zasedana.

Kranj

»Dobri vojak švejk«. Dilemtanti »Vzajemnosti« bodo vprizorili v nedeljo, dne 18. aprila t. l. ob 20. uri v dvorani »Narodne čitalnice« (»Narodni dom«) igro »Dobri vojak švejk« v novi Delakovi priredbi. Vsebine igre je vzeta iz dobe svetovne vojne. Delavstvo in njemu naklonjena javnost vljudno vabljeni. — Predprodaja vstopnic v soboto od 17. do 19. ure in v nedeljo od 10. do 12. ure pri kino blagajni »Narodnega doma«.

Umetna gnojila

za vrtove in polja priporoča trdka

ANDRAŠIČ, Maribor

Vodnikov trg

Žalostni javljamo tužno vest, da nas je za vedno zapustil naš dobi soprog, oče, tast in stari oče, gospod

Pinter Jurij

kjučavničar dr. žel. v pok.

ki je preminul v četrtek, dne 15. aprila po dolgi mukepolni bolezni.

Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v soboto, dne 17. aprila ob 17. uri izpred hiše žalosti, Kalohova ulica 29, na pokopališču v Studencih.

Studenti, dne 15. aprila 1937.

Pavla Wallisch, Sofija Kac,
Jurij Pinter, otroci

Franc Kac, zet

pavla Pinter, žena

Greta Kac, vnukinja